FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

fremsat den 8. oktober 1997 *

1. I denne sag har Bundesgerichtshof i medfør af artikel 3 i protokollen af 3. juni 1971 [1] anmodet Domstolen om at besvare nogle præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 13, stk. 1, nr. 1 og 3, artikel 24, artikel 28, stk. 2, og artikel 34, stk. 2, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager [2], som ændret ved tiltrædelseskonventionerne af 1978 [3] og af 1982 [4] (herefter »konventionen« eller »Bruxelles-konventionen«).

Den retlige baggrund: de relevante bestemmelser i Bruxelles-konventionen

2. Som bekendt er der ved Bruxelles-konventionen indført et ensartet system for fastlæggelse af retternes kompetence (afsnit II), der er ledsaget af forenklede regler for anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser truffet af retterne i de kontraherende stater (afsnit III), og som er afsagt inden for konventionens materielle anvendelsesområde (afsnit I).

3. I konventionens artikel 2, stk. 1, tillægges der en almindelig kompetence til retterne i den stat, hvor sagsøgte har bopæl, og det er kun som en undtagelse fra denne hovedregel, at en person — i de tilfælde der udtømmende opregnes i afsnit II, afdeling 2 til 6 — kan eller skal sagsøges ved en ret i en anden kontraherende stat. En person kan sagsøges ved en sådan ret, hvis der findes en speciel kompetenceregel, der er begrundet i den nære tilknytning mellem en bestemt ret og et bestemt søgsmål (afdeling 2: artikel 5-6a), eller en person skal sagsøges ved en sådan ret, hvis der foreligger en enekompetence (afdeling 5: artikel 16) eller er indgået en aftale om kompetence (afdeling 6: artikel 17 og 18).

4. Reglerne i afsnit II, afdeling 3 og 4, kan karakteriseres som kompetenceregler, der er uafhængige af de regler, der er fastlagt i

* Originalsprog: fransk.

1 — Protokol vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 31).

2 — EFT 1978 L 304, s. 17.

3 — Konvention af 9.10.1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt protokollen vedrørende Domstolens fortolkning af denne konvention (EFT L 304, s. 1, og den ændrede affattelse af konventionen af 27.9.1968, s. 77).

4 — Konvention af 25.10.1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt protokollen vedrørende Domstolens fortolkning af denne konvention med de tilpasninger af disse, som er foretaget ved konventionen om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 388, s. 1).

artikel 2 og i undtagelserne herfra [5]. Der er tale om regler, som beskytter parter, der betragtes som de svageste i kontraktforholdene, og som fastlægger kompetencen i henholdsvis forsikringssager og i sager om forbrugerkontrakter.

5. Anvendelsen af beskyttelsesreglerne i afsnit II, afdeling 4, er betinget af, at to betingelser samtidig er opfyldt. For det første skal den, som påberåber sig reglerne, være »forbruger« i artikel 13, stk. 1's forstand, dvs. en person, der handler »med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed«. For det andet skal den kontrakt, der er indgået af forbrugeren, være en af de former for kontrakter, der er opregnet i artikel 13, stk. 1, nr. 1-3. Der er tale om følgende tilfælde:

»1. når sagen vedrører køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater

2. når sagen vedrører lån, der skal tilbagebetales i rater, eller andre kreditdispositioner, som er bestemt til finansiering af køb af sådanne genstande

3. når sagen vedrører andre kontrakter, hvis formål er levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande, og såfremt

a) fremsættelse af særligt tilbud eller reklamering i den stat, hvor forbrugeren har bopæl, er gået forud for kontraktens indgåelse, og

b) forbrugeren i denne stat har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af kontrakten.«

6. Hvis disse betingelser er opfyldt, kan forbrugeren i henhold til artikel 14, stk. 2, kun sagsøges ved retterne i den kontraherende stat, på hvis område han har bopæl.

7. Som led i min gennemgang af de relevante konventionsbestemmelser om retternes kompetence, skal jeg også nævne artikel 18, der indebærer, at en ret kan blive kompetent

5 — Dette følger af konventionens artikel 7 og artikel 13, stk. 1, hvorefter kompetencen i forsikringssager eller sager om forbrugerkontrakter kun omfattes af afdeling 3 og 4, »dog med forbehold af artikel 4 og artikel 5, nr. 5«.

alene på grund af, at sagsøgte giver møde for den. Denne artikel har følgende ordlyd:

»For så vidt retten i en kontraherende stat ikke allerede er kompetent i medfør af andre bestemmelser i denne konvention, bliver den kompetent, når sagsøgte giver møde for den. Denne regel finder ikke anvendelse, såfremt sagsøgte kun giver møde for at bestride rettens kompetence, eller såfremt en anden ret i medfør af artikel 16 er enekompetent.«

Princippet er altså, at hvis sagsøgte giver møde, tillægges retten kompetence: En ret, der som udgangspunkt er inkompetent, bliver kompetent, hvis sagsøgte giver møde for den.

Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse i to tilfælde. Hvis sagens genstand er nært knyttet til en kontraherende stats område, f.eks. hvis den angår rettigheder over fast ejendom, vil den i artikel 16 fastsatte enekompetence forhindre, at artikel 18 kan anvendes. Desuden medfører sagsøgtes fremmøde ikke, at retten bliver kompetent, hvis sagsøgte kun giver møde for at rejse indsigelse om, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, savner kompetence. Dette er tilfældet, såfremt sagsøgte kun giver møde for at bestride rettens kompetence uden at tage stilling til sagens realitet. Dette er ligeledes tilfældet, når sagsøgte giver møde for at fremsætte *såvel* indsigelse mod rettens kompetence *som* realitetsindsigelse [6]. I den sidstnævnte situation skal indsigelsen vedrørende sagens realitet imidlertid fremsættes subsidiært, hvis det skal forhindres, at retsvirkningen i henhold til artikel 18 indtræder [7].

8. Den sidste bestemmelse i afsnit II, som kan have betydning i denne sag, er artikel 24, hvorefter en ret, som ikke er kompetent til at påkende sagens realitet, kan anvende »foreløbige, herunder sikrende retsmidler« inden for konventionens anvendelsesområde, hvis sagsøgeren vælger at fremsætte krav herom for denne ret i stedet for en ret i en anden kontraherende stat, der er kompetent med hensyn til sagens realitet. Artikel 24 har følgende ordlyd:

»De foreløbige, herunder sikrende retsmidler, der er fastsat i en kontraherende stats lovgivning, kan kræves anvendt af den pågældende stats retslige myndigheder, selv om en ret i en anden kontraherende stat i medfør af denne konvention er kompetent til at påkende sagens realitet.«

9. Formålet med afsnit III om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser er at sikre »fri bevægelighed af domme« inden for fællesmarkedet [8]. I overensstemmelse hermed opstiller artikel 31 ff. regler om en summarisk fuldbyrdelsesprocedure, som er enklere end de almindelige eksekvaturprocedurer, og

6 — Dom af 24.6.1981, sag 150/80, Elefanten Schuh, Sml. s. 1671, præmis 17.

7 — Dom af 22.10.1981, sag 27/81, Rohr, Sml. s. 2431, præmis 8, af 31.3.1982, sag 25/81, W., Sml. s. 1189, præmis 13, og af 14.7.1983, sag 201/82, Gerling, Sml. s. 2503, præmis 21.

8 — Dom af 4.2.1988, sag 145/86, Hoffmann, Sml. s. 645, præmis 10.

som har til formål at begrænse de krav, som i en kontraherende stat kan opstilles for fuldbyrdelse af de retsafgørelse, der er truffet i en anden kontraherende stat.

10. I konsekvens heraf er procedurens første fase ikke kontradiktorisk (artikel 34, stk. 1).

11. Endvidere opstilles der et princip om, at fuldbyrdelsespåtegning gives, uden at den ret, begæringen rettes til, kan efterprøve kompetencen for retten i domsstaten (artikel 28, stk. 3) [9].

12. Kun i undtagelsestilfælde kan en sådan efterprøvelse foretages, særlig når det drejer sig om bestemte kompetenceregler. I artikel 34, stk. 2, bestemmes det således, at »[b]egæringen ... kun [kan] afslås af en af de i artikel 27 og 28 anførte grunde«.

Det gælder specielt i henhold til artikel 28, stk. 1, at retsafgørelser ikke kan fuldbyrdes, såfremt de er truffet i strid med bestemmelserne vedrørende kompetencen i forsikringssager (afdeling 3: artikel 7-12a) og kompetencen i sager om forbrugerkontrakter (afdeling 4: artikel 13, 14 og 15) eller i strid med reglerne om enekompetence i artikel 16 (afdeling 5).

Ved prøvelsen af de kompetenceregler, der er nævnt i artikel 28, stk. 1, »er den myndighed, som begæringen rettes til, bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence« (artikel 28, stk. 2).

13. Endelig bestemmes det i artikel 34, stk. 3, at: »Den udenlandske afgørelse ... i intet tilfælde [kan] efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

14. Hovedsagen drejer sig om opfyldelsen af en kontrakt indgået mellem på den ene side et nederlandsk selskab, Intership Yachting Sneek BV (herefter »rekvirenten«), der har hjemsted i Sneek (Nederlandene), og på den anden side Hans-Hermann Mietz (herefter »rekvisitus«), som er bosat i Lüchow (Tyskland), hvor han driver et byggefirma og handler med byggematerialer.

9 — Denne manglende efterprøvelse er begrundet i, at der gælder strenge kompetenceregler, og i den tillid, der må vises retten i domsstaten, herunder også tilliden til, at den har anvendt konventionens regler korrekt (rapport vedrørende konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1979 C 59, s. 1, herefter »Jenard-rapporten«, s. 46).

15. Parterne aftalte, at rekvisitus skulle købe en båd, Intership model 1150 G. Det blev aftalt, at der skulle foretages betydelige ændringer [10], inden den endelige levering. Aftalens samlede beløb, 250 000 DEM, skulle betales i fem rater, der alle forfaldt til betaling før leveringen [11]. Denne aftale blev underskrevet af begge parter i Sneek (Nederlandene) på et dokument med betegnelsen »købekontrakt«.

16. Efter at rekvisitus havde undladt at betale nogle af raterne, opnåede rekvirenten efter en kontradiktorisk procedure om foreløbige forholdsregler (»kort geding«) [12] en foreløbigt eksigibel dom af 12. maj 1993. Dommen blev afsagt af præsidenten for Arrondissementsrechtbank, Leeuwarden, og den gik ud på, at rekvisitus tilpligtedes at betale en del af tilgodehavendet (et beløb, som udgjorde næsten to tredjedele af det samlede skyldige beløb).

17. Efter at Landgericht Lüneburg, Tyskland, havde truffet afgørelse om at forsyne dommen med fuldbyrdelsespåtegning, kærede rekvisitus denne afgørelse til Oberlandesgericht.

18. Til støtte for dette kæremål bestred rekvisitus for første gang [13], at retten i domsstaten — Nederlandene — havde haft den fornødne kompetence, idet den havde afsagt dom i strid med forbrugerbeskyttelsesreglerne i konventionens artikel 13 og 14, der tillægger retterne i den stat — Tyskland — hvor han har bopæl, kompetencen. Retten i fuldbyrdelsesstaten måtte herefter, efter Hans-Hermann Mietz' opfattelse, i forbindelse med sin efterprøvelse af kompetencen for retten i domsstaten nå frem til, at de nævnte bestemmelser ikke var overholdt, og den kunne dermed — i henhold til artikel 34, stk. 2, der henviser til artikel 28, stk. 1 — ikke meddele fuldbyrdelsespåtegning i Tyskland.

19. Rekvisitus gjorde gældende, at han var omfattet af bestemmelserne i afsnit II, afdeling 4, og til støtte herfor gjorde han følgende to hovedanbringender gældende:

For det første skulle den bestilte båd udelukkende benyttes til privat brug, og han var derfor »forbruger« i artikel 13, stk. 1's forstand.

For det andet var den skriftlige nedfældelse af den indgåede aftale, der fandt sted i Sneek (Nederlandene), kun rent formel, idet aftalen

10 — På grundlag af de oplysninger, der er givet af den forelæggende ret, drejer det sig om følgende ændringer: »to motorer Solé-Mazda 72 hk, med dobbelt køl, søgelænder af rustfrit stål, cabrio-tag med tonet glas, Volvo dieselopvarmning 4 000 kW, udsugning over køkkenet, trappe ned i form af en vindeltrappe, dinette foran ændret til 4 sæder, køkken med hvide fliser« (hovedafsnit II, andet afsnit, i forelæggelseskendelsen).

11 — Disse fem rater var fordelt således: 15% ved indgåelsen af kontrakten, 20% ved påbegyndelsen af bygningen af skroget, 30% ved påbegyndelsen af indbygningen af motoren, 15% ved påbegyndelsen af apteringen og 20% ved prøvesejladsen.

12 — Denne procedure er reguleret i artikel 289-297 i den nederlandske civilproceslov.

13 — Dette fremgår særligt af hovedafsnit II, tredje afsnit, i forelæggelseskendelsen. Hermed vil Bundesgerichtshof utvivlsomt tilkendegive, at denne indsigelse om rettens manglende kompetence ikke var blevet gjort gældende for retten i domsstaten. Eftersom proceduren ved den ret, der behandler begæringen i første instans i den stat, fuldbyrdelsesbegæringen rettes til, ikke er kontradiktorisk (artikel 34, stk. 1), kunne rekvisitus ikke gøre dette gældende for Landgericht Lüneburg.

var blevet indgået mundtligt i Tyskland forud for underskrivelsen i Nederlandene [14]. Det var reelt i forbindelse med et besøg på rekvirentens stand på en bådmesse i Düsseldorf (Tyskland), at rekvisitus gav udtryk for, at han ville købe den udstillede båd. Denne kunne dog ikke købes, og det blev aftalt mellem parterne, at en båd af samme type skulle bygges til ham med de ændringer, som han måtte ønske.

Dette andet hovedanbringende synes at skulle godtgøre, at den omtvistede kontrakt er omfattet af anvendelsesområdet for konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3.

20. Oberlandesgericht stadfæstede Landgericht's afgørelse, og der blev således ikke givet medhold i kravet om, at fuldbyrdelsespåtegning på den nederlandske dom måtte nægtes som følge af manglende overholdelse af de kompetenceregler til beskyttelse af forbrugerne, der er fastsat i afsnit II, afdeling 4.

21. Hans-Hermann Mietz iværksatte derefter »Rechtsbeschwerde« (med påstand om ophævelse af Oberlandesgericht's kendelse) for Bundesgerichtshof.

14 — Efter de oplysninger, der er givet i forelæggelseskendelsen, er underskrivelse af en kontrakt i henhold til tysk ret en ren formsag.

De præjudicielle spørgsmål

22. Bundesgerichtshof giver i forelæggelseskendelsen en detaljeret beskrivelse af indholdet af de tvivlsspørgsmål, som er baggrunden for forelæggelsen af de præjudicielle spørgsmål. Retten ønsker oplyst, om der findes en begrundelse for, at den afviser at meddele en fuldbyrdelsespåtegning på den nederlandske dom.

23. Rettens to første spørgsmål vedrører den fortolkning, som er foreslået af rekvisitus, og som går ud på, at det skal afgøres, om den i sagen foreliggende situation hører til dem, der kan begrunde en særlig beskyttelse, enten fordi kontrakten vedrører et »køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater«, og er indgået af en forbruger (artikel 13, stk. 1, nr. 1), eller fordi der er tale om en kontrakt, »hvis formål er levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande«, og kontrakten er indgået af en forbruger (artikel 13, stk. 1, nr. 3).

24. Den forelæggende ret ønsker i forbindelse med sin stillingtagen vedrørende artikel 13, stk. 1, nr. 3, oplyst, om den kan tage de omstændigheder i betragtning, der er fremført af rekvisitus, men som ikke fremgår af den dom, der er afsagt af retten i domsstaten. Der er tale om faktiske omstændigheder, som er gjort gældende for Oberlandesgericht med det formål at godtgøre, at de i artikel 13, stk. 1, nr. 3, litra a) og b), opstillede betingelser er opfyldt (hvilket i den konkrete sag tager sigte på det forhold, at

kontrakten blev indgået mundtligt på båd-messen i Düsseldorf). Bundesgerichtshof gør opmærksom på, at retten i den stat, begæringen rettes til, i henhold til artikel 28, stk. 2, ved efterprøvelsen af kompetencen for retten i domsstaten i relation til bestemmelserne i afsnit II, afdeling 4, »er ... bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence«. Eftersom den nederlandske ret ikke har støttet sin kompetence på et bestemt faktum, ønsker Bundesgerichtshof oplyst, om ordlyden af artikel 28, stk. 2, forhindrer den i at tage hensyn til disse faktiske omstændigheder.

Dette er baggrunden for det tredje spørgsmål [15].

25. Den forelæggende ret understreger, at hvis den besvarelse, der gives af de tre første spørgsmål, skulle føre til, at artikel 28, stk. 1, ikke kan anvendes, vil den ikke kunne efterprøve kompetencen for retten i domsstaten, og den vil derfor ikke kunne nægte at give tilladelse til fuldbyrdelse af den omtvistede afgørelse. Den vil derfor skulle forkaste den indbragte »Rechtsbeschwerde« [16].

26. Dette er udgangspunktet for rettens fjerde spørgsmål, som kun skal besvares, hvis artikel 28, stk. 1, finder anvendelse. I så fald, dvs. hvis der, som følge af, at retten i domsstaten har tilsidesat bestemmelserne i afsnit II, afdeling 4, principielt ikke kan gives fuldbyrdelsestilladelse, foreslår Bundesgerichtshof, at spørgsmålet om fuldbyrdelsestilladelse behandles under en anden synsvinkel, nemlig ud fra konventionens artikel 24. Det ønskes altså oplyst, om et retsmiddel, som der er truffet afgørelse om at anvende under en »kort geding«, er et »foreløbigt, herunder sikrende retsmiddel« i artikel 24's forstand. Hvis der er tale om et sådant retsmiddel, finder Bundesgerichtshof, at »konventionens artikel 13 og 14 ikke på forhånd [ville] være til hinder for anerkendelsen« [17].

27. De fire spørgsmål, som er forelagt Domstolen, har følgende ordlyd:

»1) Er der tale om køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater, i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13, stk. 1, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, når den ene part i et dokument, der af parterne betegnes som 'købekontrakt', påtager sig at fremstille en motoryacht af en nærmere fastlagt type med ni bestemte ændringer og at overdrage den til den anden part, og når

15 — Bundesgerichtshof understreger (i hovedafsnit III, punkt 3, tredje afsnit, i forelæggelseskendelsen), at disse nye anbringender ikke er blevet bestridt under eksekvaturproceduren, og at de »derfor efter § 138, stk. 3, i ZPO eventuelt [skal] lægges til grund, hvilket ville have til følge, at retterne i domsstaten savnede kompetence. Men selv om der også skulle finde bevisoptagelse sted, ville den forelæggende afdeling som 'Rechtsbeschwerde'-instans ikke være i stand hertil. Den måtte i så fald ved en afgørelse, der afsluttede behandlingen af sagen i denne instans, ophæve Oberlandesgericht's kendelse og hjemvise sagen til denne til gennemførelse af bevisoptagelse«.

16 — Hovedafsnit III, punkt 3, første afsnit, i forelæggelseskendelsen.

17 — Hovedafsnit III, punkt 3, andet afsnit, i forelæggelseskendelsen.

denne som modydelse skal betale 250 000 DEM i fem rater?

artikel 289-297 i den nederlandske Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (civilprocesloven) omhandlede mulighed for ved en begæring om en foreløbig forholdsregel ('kort geding') at opnå dom til betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt?«

Hvis spørgsmål 1 besvares benægtende:

Stillingtagen til besvarelsen af spørgsmålene

2) Er den i spørgsmål 1 beskrevne kontrakt da en kontrakt, hvis formål er levering af løsøregenstande i konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3's forstand?

Forslaget om først og fremmest at træffe afgørelse ud fra konventionens artikel 18

3) Skal der i medfør af konventionens artikel 34, stk. 2, sammenholdt med artikel 28, stk. 2, også tages hensyn til nye faktiske omstændigheder, som rekvisitus fremfører som begrundelse for, at retten i domsstaten har tilsidesat bestemmelserne i afsnit II, afdeling 4, i den nævnte konvention?

28. Som allerede nævnt, indeholder artikel 18, inden for konventionens system, en kompetenceregel, hvorefter en anden ret frivilligt eller stiltiende kan tillægges kompetence. Kommissionen henviser til denne bestemmelse og gør indledningsvis gældende [18], at de præjudicielle spørgsmål vil være uden genstand, hvis rekvisitus har givet møde for retten i domsstaten uden at tage forbehold. Det Forenede Kongeriges regering har i det væsentlige fremført det samme synspunkt [19].

Hvis enten det første eller det andet og det tredje spørgsmål besvares bekræftende:

29. Det forekommer mig imidlertid, at en række argumenter taler imod, at Domstolen følger denne fremgangsmåde.

4) Omfatter begrebet foreløbige retsmidler i konventionens artikel 24 den i

18 — Hovedafsnit IV, første afsnit, i Kommissionens skriftlige indlæg.

19 — Jf. punkt 10 i regeringens skriftlige indlæg.

30. For det første er de forhold, der er oplyst i den foreliggende sag, efter mit skøn ikke tilstrækkelige til, at jeg kan danne mig en opfattelse af anvendelsen af artikel 18.

Bestemmelsen giver kun mulighed for at opfatte det som en »aftale om kompetence«, hvis sagsøgte kun giver møde for at fremsætte indsigelser vedrørende sagens realitet [20]. Men da parterne ikke har afgivet indlæg i sagen for Domstolen, har jeg ingen sikkerhed med hensyn hertil, og en gennemgang af forelæggelseskendelsen giver kun grundlag for ubestemte formodninger. Ud fra Bundesgerichtshof's udtalelser om, at rekvisitus først bestred kompetencen for retten i domsstaten under sin kære af afgørelsen om at give tilladelse til fuldbyrdelse [21], kunne det tværtimod udledes, at rekvisitus ikke havde bestridt den nederlandske rets kompetence under proceduren for denne, og derfor kun fremførte indsigelser vedrørende sagens realitet. Det er imidlertid muligt, at rekvisitus' indsigelser vedrørende sagens realitet under sagen for præsidenten for Arrondissementsrechtbank, Leeuwarden, kun var subsidiære i forhold til en kompetenceindsigelse. I så fald vil rekvisitus' møde for retten, efter praksis i henhold til Elefanten Schuh-dommen ikke medføre, at der er indgået en »aftale om kompetence«.

31. En vanskelighed af en anden karakter vil skulle overvindes, hvis det antages, at artikel 18 skal anvendes i denne sag: Tillader denne bestemmelse, at der antages at være indgået en »aftale om kompetence« i strid med de kompetenceregler, der er fastsat i afsnit II, afdeling 4, til beskyttelse af forbrugerne? Hvis den omtvistede kontrakt skal betragtes som en kontrakt af den art, der er omhandlet i artikel 13, er det uden tvivl nødvendigt først at løse dette spørgsmål.

Et argument ud fra bestemmelsens ordlyd taler for, at artikel 18 finder anvendelse i den nævnte situation, idet den eneste begrænsning, der følger af bestemmelsens ordlyd, er, at der består en enekompetence i henhold til artikel 16. Derimod synes artikel 18 at tillade, at parterne ved aftale giver kompetence til en ret i en stat uden hensyntagen til alle øvrige kompetenceregler. Særligt synes en gennemgang af artikel 18 at vise, at der ikke er noget til hinder for, at der ved en sådan stiltiende aftale tildeles kompetence til en anden ret end den, der er udpeget i artikel 14, stk. 2, med hensyn til sager om forbrugerkontrakter [22].

Domstolens praksis kan ligeledes fortolkes således, at den støtter dette synspunkt. Domstolen har uden betænkelighed ladet en »aftale om kompetence« få virkning, når den kompetence, der blev fraveget, fulgte af en værnetingsaftale i overensstemmelse med artikel 17: »... konventionens artikel 18 ... finder [også] anvendelse, når parterne har indgået en værnetingsaftale i medfør af artikel 17« [23]. Når Domstolen anerkender, at

20 — Jf. punkt 7 i dette forslag til afgørelse.

21 — Hovedafsnit II, tredje afsnit, i forelæggelseskendelsen.

22 — Jf. i denne retning H. Gaudemet-Tallon: *Les conventions de Bruxelles et de Lugano*, L. G. D. J, 1996, punkt 145, P. Gothot og D. Holleaux: *La convention de Bruxelles du 27.9.1968*, Jupiter, 1985, punkt 193, og Jenard-rapporten: *»Det eneste tilfælde* ... hvor en stiltiende værnetingsaftale ikke anerkendes, er, at en anden ret i medfør af artikel 16 er enekompetent« (s. 38, min fremhævelse).

23 — Jf. Elefanten Schuh-dommen, præmis 11, og dom af 7.3.1985, sag 48/84, Sommer Exploitation, Sml. s. 787, præmis 26.

sagsøgtes vilje på tidspunktet for retssagens gennemførelse kan medføre, at man fraviger, hvad parterne tidligere har aftalt, må sagsøgtes fremmøde også kunne medføre, at der sker en fravigelse af de konventionsregler, der er til hans fordel. Således har sagsøgte på en måde ret til ikke at gøre brug af den beskyttelse, der er indrømmet ham.

Et andet argument, der støttes på bestemmelsens ordlyd, kan dog tale imod denne opfattelse. Kompetencereglerne i forsikringssager eller i sager om forbrugerkontrakter er i henhold til artikel 17, stk. 4, udtrykkeligt undtaget fra parternes dispositionsret [24]. Inden for disse retsområder kan der principielt ikke indgås værnetingsaftaler [25]. Parterne er på en måde forpligtet til at være omfattet af de beskyttelsesregler, der er fastsat til deres fordel, uden at de kan fravige dem ved en viljeserklæring. Det er korrekt, at en sådan begrænsning ikke er indeholdt i ordlyden af artikel 18, men det kan hævdes, at dette ikke i sig selv kan være tilstrækkeligt til, at det kan fastslås, at parterne — eftersom de ikke kan fravige disse beskyttelsesregler ved en værnetingsaftale på tidspunktet for indgåelsen af kontrakten — da ved blot at give møde rent faktisk mister den fastsatte beskyttelse. Det forekommer mig dog, at artikel 15, nr. 1, ved at tillade værnetingsaftaler, der »er indgået, efter at tvisten er opstået«, ikke kun omfatter værnetingsaftaler i henhold til artikel 17, men også stiltiende »aftaler« i henhold til artikel 18.

32. De betragtninger, der er anført ovenfor vedrørende dette sidste punkt, har ikke til formål at løse det rejste spørgsmål, men kun at gøre problemet klart. Hvis man skulle følge det forslag, der er fremsat af Kommissionen og Det Forenede Kongeriges regering, ville der være tale om først at løse spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgtes fremmøde gør det muligt at se bort fra de beskyttelsesregler, der er fastsat i konventionen til sagsøgtes fordel. Hermed kommer jeg til det sidste aspekt af min gennemgang af, om artikel 18 finder anvendelse i denne sag.

33. Jeg har allerede påpeget to af de vanskeligheder, som dette spørgsmål rejser: For det første risikerer man, at overvejelserne på grund af manglende kendskab til de faktiske forhold, bliver af hypotetisk eller teoretisk karakter, og for det andet vil det være nødvendigt først at påvise, at kompetencereglen i artikel 14, stk. 2, kan fraviges ved et frivilligt fremmøde.

34. Det er imidlertid afgørende, at vi i denne sag befinder os på stadiet for meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning. Jeg har allerede omtalt, hvilken betydning der inden for konventionens system tillægges det forhold, at den ret, der giver fuldbyrdelsespåtegning, principielt ikke kan foretage en efterprøvelse

24 — Den her nævnte bestemmelse er formuleret således: »Aftaler om retternes kompetence ... er ugyldige, såfremt de strider mod bestemmelserne i artikel 12 og 15 ...«

25 — I artikel 15, nr. 1 og 2, nævnes der kun to tilfælde, hvor sådanne aftaler kan være tilladte, for det første aftaler, der er indgået, efter at tvisten er opstået, idet forbrugeren da véd, hvad han accepterer, og for det andet aftaler, som giver forbrugeren adgang til at anlægge sag ved andre retter end dem, der er kompetente i henhold til konventionens afdeling 4. Dog gør artikel 15, nr. 3, det muligt for parter, der havde deres bopæl eller sædvanlige opholdssted i samme kontraherende stat på tidspunktet for kontraktens indgåelse, at tillægge retterne i denne stat kompetencen, dog under forudsætning af at denne stats lovgivning ikke forbyder dette.

af kompetencen for retten i domsstaten [26]. De eneste undtagelser, der kan have betydning i denne sag, vedrører de kompetenceregler, der er fastsat i afsnit II, afdeling 3, 4 og 5.

35. Den forelæggende ret kan således kun efterprøve den nederlandske rets kompetence ud fra bestemmelserne i disse afdelinger, og ikke i nogen andre bestemmelser. Den forelæggende ret kan, som rekvisitus har krævet, sikre sig, at de kompetenceregler, der er udstedt til beskyttelse af forbrugerne, ikke er blevet tilsidesat. Derimod kan den efter reglerne om fuldbyrdelsesproceduren ikke efterprøve, om retten i domsstaten har foretaget en korrekt anvendelse af de kompetenceregler, der er fastsat i artikel 18. Selv om den nederlandske ret, som følge af sagsøgtes møde, skulle have erklæret sig kompetent i henhold til denne bestemmelse, vil retten i fuldbyrdelsesstaten ikke kunne efterprøve, om bestemmelsen er anvendt korrekt. Det forekommer mig imidlertid, at dette vil være tilfældet, hvis man accepterer, at retten i fuldbyrdelsesstaten behandler spørgsmålet om, hvorvidt artikel 18 har kunnet anvendes af retten i domsstaten. Dermed vil retten i fuldbyrdelsesstaten foretage en undersøgelse, som man på en måde kun kan opfatte som en efterprøvelse af kompetencen for retten i domsstaten med hensyn til artikel 18. Retten i den stat, begæringen om fuldbyrdelsespåtegning rettes til, vil nemlig blive stillet over for de to vanskeligheder, som jeg har nævnt. Har sagsøgte kun givet møde med det formål at fremsætte realitetsindsigelser uden at bestride rettens kompetence? Tillader artikel 18 i så fald, at parternes fælles vilje gives forrang for konventionens beskyttelsesregler? Selv hvis retten i fuldbyrdelsesstaten måtte finde, at disse to spørgsmål skal besvares bekræftende, er det, for at nå frem til denne konklusion, nødvendigt, at retten først har taget stilling til, om bestemmelsen er anvendt korrekt af retten i domsstaten.

36. Eftersom konventionen kun i visse særligt angivne tilfælde tillader, at retten i fuldbyrdelsesstaten efterprøver, om retten i domsstaten har haft den fornødne kompetence, og den kompetence, der er fastsat i artikel 18, ikke er omfattet heraf, vil jeg mene, at Domstolen ikke kan anmode den forelæggende ret om at give artikel 18 forrang og undlade at efterprøve, om artikel 13, 14 og 15 er blevet anvendt korrekt.

37. Jeg foreslår som følge heraf, at de spørgsmål, den forelæggende ret har stillet, besvares, uden at der først tages stilling til, om artikel 18 finder anvendelse i sagen.

Spørgsmålene vedrørende forbrugerbeskyttelsesreglerne

38. Med de tre første spørgsmål ønskes det afklaret, om forbrugerbeskyttelsesreglerne (afsnit II, afdeling 4) ikke blev tilsidesat af den nederlandske ret. I så fald vil den forelæggende ret ikke kunne give den fuldbyrdelsespåtegning, der anmodes om.

26 — Jf. punkt 11 i dette forslag til afgørelse.

39. Der er for mig at se ingen tvivl om, at det foreliggende tilfælde er omfattet af det *personelle anvendelsesområde* for de relevante bestemmelser.

40. Konventionens artikel 13, stk. 1, definerer »forbrugeren« som den, der har indgået en kontrakt »med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed« [27].

41. Domstolen har heraf udledt, at »... alene kontrakter, der er indgået med henblik på at dække en persons private, personlige forbrug, [er] omfattet af de bestemmelser, der skal sikre forbrugeren beskyttelse som den forudsætningsvis økonomisk svagere part« [28].

42. Dette er netop tilfældet i denne sag. Rekvisitus handlede ikke som erhvervsdrivende, men som privatperson. Det påtænkte køb af båden havde reelt til formål at opfylde hans egne private forbrugsbehov. Købet havde heller intet at gøre med rekvisitus' erhvervsmæssige virksomhed, som bestod i, at han drev et byggefirma og forhandlede byggematerialer.

43. Den tvivl, som den forelæggende ret har givet udtryk for med hensyn til muligheden for at betegne rekvisitus som »forbruger« i artikel 13, stk. 1's forstand, som følge af kontraktbeløbets størrelse [29], forekommer mig at savne grundlag. »Afgørelsen om, hvorvidt en person skal anses for forbruger ... [må] ... bero på den pågældendes status i relation til en bestemt kontrakt, sammenholdt med dennes karakter og formål, og ikke på personens subjektive forhold« [30]. Hermed afgrænses forbrugerbegrebet således, at det ikke kun omfatter personer, der økonomisk set er svagt eller ufordelagtigt stillede.

44. Der er således ikke tvivl om, at Hans-Hermann Mietz, som part i det omtvistede retsforhold, skal anses for forbruger, men der er grund til at undersøge, om transaktionen falder ind under det materielle anvendelsesområde for afsnit II, afdeling 4, idet disse bestemmelser »... kun skal gælde for forbrugere ... som har indgået en af de i artikel 13 opregnede kontrakter ...« [31].

Det første spørgsmål: artikel 13, stk. 1, nr. 1

45. Spørgsmålet er, om den omtvistede transaktion kan sidestilles med »køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i

27 — Det er også denne definition, der er anvendt i artikel 5 i konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, åbnet for undertegnelse i Rom den 19.6.1980 (EFT L 266, s. 1, herefter »Rom-konventionen«), og i artikel 2 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5.4.1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29).

28 — Jf. senest dom af 3.7.1997, sag C-269/95, Benincasa, Sml. I, s. 3767, præmis 17.

29 — Jf. forelæggelseskendelsens hovedafsnit III, fjerde afsnit: »Imidlertid kan det vel nok være tvivlsomt, om en person, der køber en løsøregenstand til en pris af 250 000 DEM til fritidsbrug, har behov for den særlige beskyttelse, der ligger i forbrugerværnetinget.«

30 — Benincasa-dommen, præmis 16.

31 — Dom af 19.1.1993, sag C-89/91, Shearson Lehman Hutton, Sml. I, s. 139, præmis 22.

rater« i artikel 13, stk. 1, nr. 1's forstand? Alle, der har afgivet indlæg i sagen, har besvaret dette første spørgsmål benægtende. Jeg foreslår Domstolen at følge denne opfattelse.

46. Den omtvistede kontrakt er af præsidenten for Arrondissementsrechtbank, Leeuwarden, blevet betegnet som en »værkslejekontrakt« [32] i nederlandsk rets forstand, mens der også kunne være tale om et »bestillingskøb« [33] i henhold til tysk ret [34]. Parterne selv har valgt betegnelsen »købekontrakt«. Også den forelæggende ret har taget stilling hertil, idet den har anført, at der kun er tale om køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater, som omhandlet i artikel 13, stk. 1, nr. 1, når den genstand, der overdrages, er en vare, der er klar til brug eller på lager og er fremstillet til almindelig brug [35].

47. Med hensyn hertil har Domstolen udtalt, at det for at »... fjerne hindringerne for det retlige samkvem og for at løse de tvister, der opstår i tilknytning til samhandelen mellem fællesskabslandene i forbindelse med køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater«, er påkrævet at »betragte dette begreb som *selvstændigt og dermed fælles* for alle medlemsstaterne« [36].

48. Følgelig kan hverken den retlige kvalifikation, der er valgt af sagens parter, eller de løsninger, der følger af de forskellige nationale lovgivninger, være afgørende.

49. I mangel af en definition i konventionsteksten [37] har Domstolen udtalt, at »... køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater, [skal] forstås som en retshandel, hvor pengeydelsen skal erlægges i flere rater, eller som er forbundet med en finansieringsaftale« [38].

50. Den retshandel, hvorved rekvirenten forpligtede sig til at overføre ejendomsretten til en genstand, der var under fremstilling, til rekvisitus mod dennes betaling i fem rater, kunne være omfattet af den af Domstolen foreslåede definition, hvis ikke der forelå en omstændighed, som forekommer mig at være afgørende i denne sag, men som der ikke var grund til at behandle i Domstolens dom i Bertrand-sagen.

32 — Også betegnet som »entreprisekontrakt« eller »fremstillingskontrakt«.

33 — Dvs. bestående af både arbejdsydelser og materialer.

34 — Hovedafsnit III, femte afsnit, i forelæggelseskendelsen.

35 — Hovedafsnit III, sjette afsnit, i forelæggelseskendelsen.

36 — Dom af 21.6.1978, sag 150/77, Bertrand, Sml. s. 1431, præmis 14, min fremhævelse.

37 — Også i Jenard-rapporten konstateres det kun, at afsnit II, afdeling 4, »vedrører køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i flere rater og salg af sådanne genstande i direkte tilknytning til en finansieringsaftale (afbetalingskøb) [Abzahlungsgeschäfte]«, s. 33. Rapporten om konventionen af 9.10.1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt protokollen om Domstolens fortolkning af denne konvention (EFT 1979 C 59, s. 71, herefter »Schlosser-rapporten«), giver ikke yderligere oplysninger, men henviser til Rom-konventionens artikel 5 (s. 118).

38 — Bertrand-dommen, præmis 20.

51. Forholdet er nemlig det, at samtlige ratebetalinger i det foreliggende tilfælde skulle betales *før* leveringen af kontraktgenstanden.

52. Domstolen fastslog imidlertid i Bertrand-dommen, »at en snæver fortolkning af artikel 14, stk. 2, i overensstemmelse med formålene med afdeling 4 fører til, at denne fordelagtige værnetingsregel udelukkende må forbeholdes købere, som har behov for beskyttelse, idet deres økonomiske stilling er kendetegnet ved deres svaghed i forhold til sælgerne ...« [39]. En køber, der opnår kredit hos sælger, befinder sig faktisk i en sådan situation. Men dette er bestemt ikke tilfældet for den køber, der skal betale hele købesummen *forud* for varens levering, og dette gælder, selv om betalingsforpligtelsen er opdelt i flere rater. En sådan køber kan ikke antages at være blevet »... foranlediget til at foretage købet af selve ratebetalingsformen, idet det ville have været vanskeligt for ham at betale beløbet på én gang« [40]. I realiteten har en køber, der befinder sig i en situation som den, der foreligger i denne sag, ikke behov for nogen særlig beskyttelse.

53. Jeg mener derfor ikke, at den omtvistede retshandel kan betragtes som et køb af løsøregenstande, »hvor købesummen skal betales i rater« i konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 1's forstand, når betalingerne ikke sker *efter* leveringen [41].

54. Herefter kan tilladelse til fuldbyrdelse af den nederlandske dom ikke afvises på grund af manglende overholdelse af de kompetenceregler, der gælder for forbrugerkontrakter.

Det tredje og det andet spørgsmål: artikel 28, stk. 2, og artikel 13, stk. 1, nr. 3

55. Hvis den omtvistede kontrakt ikke falder ind under anvendelsesområdet for konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 1, kan den da anses for at være omfattet af artikel 13, stk. 1, nr. 3? Dette er genstanden for det andet spørgsmål.

56. Inden dette spørgsmål behandles, forekommer det mig at være nødvendigt at foretage en gennemgang af det tredje spørgsmål. For at afgøre, om den omtvistede kontrakt falder ind under anvendelsesområdet for artikel 13, stk. 1, nr. 3, og særligt om de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelses litra a) og b), er opfyldt i sagen, skal der først tages stilling til, om retten i den stat, begæringen rettes til, har ret til at støtte

39 — Præmis 21.

40 — Jf. generaladvokat Capotorti's forlag til afgørelse i Bertrand-sagen, Sml. s. 1450, punkt 3.

41 — Jf. P. Gothot og D. Holleaux, punkt 135, andet afsnit, min fremhævelse.

sin bedømmelse på oplysninger fra rekvisitus, som ikke fremgår af den afgørelse, der er truffet af retten i domsstaten. Hvis det tredje spørgsmål skal besvares benægtende, vil det andet spørgsmål ikke skulle besvares.

57. Jeg skal minde om, at konventionens artikel 28, stk. 2, har følgende ordlyd: »Ved prøvelsen af de i foranstående stykke nævnte kompetenceregler er den myndighed, som begæringen rettes til, bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence«.

58. Denne bestemmelse skal i henhold til Jenard-rapporten »... hindre, [at] en sag forhales i de tilfælde, hvor [rettens]kompetence i domsstaten undtagelsesvis kan efterprøves [42]«.

59. Jeg vil mene, at hvis man ikke tillader, at retten i den stat, begæringen rettes til, kan se bort fra de faktiske omstændigheder, der er lagt til grund af retten i domsstaten, kan man heller ikke tillade, at retten lægger nye faktiske omstændigheder til grund, som ikke er blevet fremført for retten i domsstaten. Begrundelsen er den samme i de to tilfælde, nemlig at forhindre ethvert forsøg på at forhale sagen. Dette formål vil ikke kunne opnås, hvis retten i den stat, begæringen rettes til, skal tage hensyn til nye oplysninger, som rekvisitus fremfører til godtgørelse af, at retten i domsstaten har savnet kompetence, for dermed at forhindre en fuldbyrdelsestilladelse, når rekvisitus kunne have gjort disse forhold gældende under den oprindelige sag. Hvis det var tilladt at fremføre nye faktiske omstændigheder for retten i fuldbyrdelsesstaten, ville det være muligt for enhver rekvisitus, der ønskede at vanskeliggøre den hurtige procedure, der er fastsat i konventionen, med fuldt overlæg først at påberåbe sig visse afgørende forhold på eksekvaturstadiet med det formål at hindre, at afgørelsen blev fuldbyrdet.

60. Endvidere skal jeg nævne, at selv om Domstolen endnu ikke har haft lejlighed til at tage stilling til et sådant tilfælde i relation til artikel 28, stk. 2, giver Domstolens praksis vedrørende artikel 34, stk. 3, interessante oplysninger, som ved hjælp af en analogislutning kan overføres på det foreliggende tilfælde.

61. Domstolen skulle i sagen Van Dalfsen m.fl. [43] tage stilling til »... spørgsmålet om, hvorvidt den ret, der behandler appel- eller genoptagelsessagen, ved sin påkendelse af en begæring om udsættelse af afgørelsen i henhold til artikel 38, stk. 1, kan tillægge anbringender, som den udenlandske retsinstans ikke havde kendskab til, da den traf sin afgørelse, som følge af, at den part, der har anlagt appel- eller genoptagelsessagen, undlod at gøre dem gældende ...« [44]. Domstolen fastslog, at som følge af det i artikel 34, stk. 3, fastsatte forbud mod efterprøvelse af sagens realitet, kan den ret, der behandler appel- eller genoptagelsessagen, ved sin påkendelse

42 — S. 46.

43 — Dom af 4.10.1991, sag C-183/90, Sml. I, s. 4743, præmis 34.

44 — Præmis 34.

af en begæring om at udsætte sin afgørelse, der træffes på grundlag af artikel 38 »... kun ... tillægge de anbringender betydning, som den part, der har indgivet begæringen, ikke kunne have gjort gældende for retten i domsstaten« [45].

62. Jeg vil mene, at ligesom retten i fuldbyrdelsesstaten i sin afgørelse vedrørende en begæring om udsættelse i henhold til artikel 38 »kun kan tillægge de anbringender betydning, som den part, der har indgivet begæringen, ikke kunne have gjort gældende for retten i domsstaten«, kan retten i fuldbyrdelsesstaten, i forbindelse med afgørelsen af, om fuldbyrdelse kan tillades, kun tage hensyn til anbringender, som ikke kunne være gjort gældende for retten i domsstaten.

Dette er klart ikke tilfældet i den foreliggende sag. Hans-Hermann Mietz kunne uden videre have gjort de faktiske forhold gældende for den nederlandske ret, som han har fremført under sagen for retten i fuldbyrdelsesstaten.

63. På dette grundlag vil jeg mene, at de forhold, der er fremført af rekvisitus for retterne i Tyskland, og som skal godtgøre, at den omtvistede kontrakt var omfattet af artikel 13, stk. 1, nr. 3 — at der var tale om en kontrakt, hvis formål var levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande, at kontrakten var indgået efter en forudgående reklame i forbrugerens bopælsstat (bådmessen i Düsseldorf), og at forbrugeren havde foretaget de for kontraktens indgåelse nødvendige dispositioner i denne stat (kontrakten blev indgået mundtligt på bådudstillingen) — ikke kan fremføres for retten i fuldbyrdelsesstaten, når de kunne have været fremsat for retten i domsstaten.

64. Under hensyntagen til den besvarelse, som jeg foreslår Domstolen at give af det tredje spørgsmål, vil det andet spørgsmål ikke skulle besvares. Når retten i fuldbyrdelsesstaten ikke kan tage hensyn til de faktiske forhold, der er påberåbt til støtte for anvendelsen af artikel 13, stk. 1, nr. 3, kan den ikke foretage en efterprøvelse af kompetencen for retten i domsstaten i henhold til denne bestemmelse.

65. Det er derfor kun rent subsidiært, at jeg fremsætter følgende bemærkninger vedrørende det andet spørgsmål, der er forelagt Domstolen.

66. Hvis det ikke var udelukket, at den tyske ret tog hensyn til de faktiske forhold, der er fremført af rekvisitus, ville dette spørgsmål efter min opfattelse skulle besvares bekræftende.

67. For det første har jeg allerede nævnt, at den omtvistede kontrakt blev indgået af en forbruger i artikel 13's forstand.

45 — Præmis 37 og domskonklusionen.

68. For det andet forekommer betingelsen om, at kontraktens formål — som det hedder i artikel 13, stk. 1, nr. 3 — »er ... levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande« at være opfyldt, idet kontraktens genstand efter de oplysninger, der er givet af den forelæggende ret, var levering af en båd, der skulle ændres på et antal væsentlige punkter.

69. Endelig kræves det i artikel 13, stk. 1, nr. 3, at to kumulative betingelser [46], der har til formål at sikre tilstedeværelsen af en snæver forbindelse mellem kontrakten og det land, hvor forbrugeren har sin bopæl [47], er opfyldt.

70. Den første af disse betingelser er, at der forud for kontraktens indgåelse er fremsat »særligt tilbud eller reklamering« i den stat, hvor forbrugeren har bopæl. Professorerne M. Giuliano og P. Lagarde har i deres rapport om Rom-konventionen [48], som Schlosser-rapporten henviser til [49], præciseret, at der kan være tale om enhver form for reklamering i den stat, hvor forbrugeren har sin bopæl, eller om et tilbud henvendt specielt til ham [50]. I den foreliggende sag er udstilling på en stand under en bådmesse i Düsseldorf uden tvivl en form for reklamering i den stat, hvor forbrugeren har sin bopæl [51]. Det tilkommer under alle omstændigheder den ret, der behandler sagen, at sikre sig, at dette faktiske forhold er opfyldt.

71. Den anden betingelse er, at forbrugeren »har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af kontrakten« i den stat, hvor han har sin bopæl. I Giuliano og Lagarde-betænkningen hedder det, at man herved undgår enhver diskussion vedrørende *stedet* for kontraktens indgåelse, idet udtrykket navnlig omfatter en skrivelse (eller en hvilken som helst henvendelse), der udtrykker forbrugerens vilje til at antage det fremsatte særlige tilbud eller reklameringen [52]. Hvis det, som Hans-Hermann Mietz hævder, kan godtgøres, at han har givet udtryk for sit ønske om at købe den pågældende båd på bådmessen i Düsseldorf, vil denne anden betingelse også være opfyldt. Retten i fuldbyrdelsesstaten skulle under alle omstændigheder sikre sig dette.

Kan en foranstaltning, der træffes under en »kort geding«, betragtes som et »foreløbigt, herunder sikrende retsmiddel« i konventionens artikel 24's forstand

72. Det fjerde spørgsmål, hvormed den forelæggende ret ønsker oplyst, hvordan en foranstaltning, som træffes under en »kort

46 — Schlosser-rapporten, punkt 158.

47 — Sammesteds.

48 — Betænkning om konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (EFT 1980 C 282, s. 1), herefter »Giuliano og Lagarde-betænkningen«.

49 — Punkt 158 if.

50 — S. 23 og 24.

51 — I Giuliano og Lagarde-betænkningen henvises der også til »... situationer, hvor forbrugeren selv har henvendt sig til et udenlandsk selskabs stand på en messe eller en udstilling, som er arrangeret i forbrugerens land ...« (s. 24).

52 — S. 24.

geding«, skal opfattes i forhold til konventionens artikel 24, skal ikke besvares af Domstolen, hvis den kan tilslutte sig min argumentation. Spørgsmålet er kun forelagt Domstolen for det tilfælde, at Domstolen måtte finde, at den omtvistede kontrakt må betragtes som en kontrakt, der er omfattet af artikel 13, stk. 1, nr. 1, eller artikel 13, stk. 1, nr. 3.

73. Endvidere bemærkes, at den forelæggende ret ved at forelægge Domstolen spørgsmål om fortolkningen af denne bestemmelse synes at ville foretage en efterprøvelse af kompetencen for retten i domsstaten, hvilket ikke er tilladt i henhold til artikel 28, stk. 3. Jeg skal minde om, at retten i den stat, begæringen rettes til, kun har kompetence til at efterprøve, at retten i domsstaten har foretaget en korrekt anvendelse af konventionens regler, når der er tale om bestemmelserne i afsnit II, afdeling 3, 4 og 5. Uden for disse tilfælde er enhver efterprøvelse udelukket. Hvis det efter behandlingen af de to første spørgsmål måtte fremgå, at retten i domsstaten har tilsidesat forbrugerbeskyttelsesreglerne, vil retten i fuldbyrdelsesstaten under ingen omstændigheder kunne meddele tilladelse til fuldbyrdelse af den omtvistede retsafgørelse. Den vil ikke kunne foretage en udtømmende undersøgelse af de andre kompetenceregler, der kan give retten i domsstaten kompetencen, for dermed på en måde at »afhjælpe« dens manglende kompetence med hensyn til beskyttelsesreglerne. Også selv om det fjerde spørgsmål skulle besvares bekræftende, vil det ikke give retten i den stat, begæringen rettes til, ret til at foretrække at støtte kompetencen for retten i domsstaten på artikel 24 i stedet for på konventionens artikel 13 for dermed at undgå at afvise at give fuldbyrdelsestilladelse som følge af, at der ikke er taget hensyn til forbrugerbeskyttelsesreglerne.

74. Hertil kommer i øvrigt, og som allerede nævnt [53], de vanskeligheder, som spørgsmålet giver anledning til, og som Domstolen i denne sag opfordres til at tage stilling til for tredje gang [54].

75. Jeg skal tillade mig på dette punkt at henvise til mit forslag til afgørelse i Van Uden-sagen og endnu en gang at fremhæve, at de mange forskellige foranstaltninger, der kan træffes under en »kort geding«, efter min opfattelse medfører, at spørgsmålet om deres kvalifikation i henhold til konventionens artikel 24 ikke kan besvares absolut og abstrakt [55]. Mens jeg i Van Uden-sagen fandt, at der forelå tilstrækkelige oplysninger om sagens genstand og dens forløb for den nederlandske ret til, at jeg — dog kun subsidiært — kunne tage stilling til det forelagte spørgsmål, forekommer det mig i denne sag, hvor sådanne oplysninger ikke findes, at være betænkeligt at fremkomme med selv en subsidiær besvarelse.

53 — Jf. punkt 101 ff. i mit forslag til afgørelse af 10.6.1997, sag C-391/95, Van Uden, Sml. 1998 I, s. 7093.

54 — I W.-dommen havde den forelæggende ret forelagt Domstolen fuldstændigt det samme spørgsmål, men det var ikke nødvendigt for Domstolen at besvare det. I Van Uden-sagen er der rejst et spørgsmål, der er formuleret på samme måde.

55 — Det er uden tvivl på grund af denne forskelligartethed, at Kommissionen vedrørende dette spørgsmål i denne sag har indtaget et standpunkt, der er diametralt modsat det, den har fremført i Van Uden-sagen.

Forslag til afgørelse

76. Sammenfattende foreslår jeg, at Domstolen besvarer de spørgsmål, der er forelagt af Bundesgerichtshof, som følger:

»1) Begrebet 'køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater' i den forstand, hvori det er benyttet i artikel 13, stk. 1, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, kan ikke fortolkes således, at det omfatter en disposition, hvorefter der skal leveres et gode til en person, der handler med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, når hele prisen, der skal betales i rater, forfalder til betaling forud for den endelige levering af godet til den forbruger, som erhverver det.

2) Inden for konventionens system skal artikel 34, stk. 2, og artikel 28, stk. 2, fortolkes således, at de er til hinder for, at retten i den stat, begæringen rettes til, i forbindelse med udøvelsen af den beføjelse, den i henhold til afsnit II, afdeling 4, undtagelsesvis har til at efterprøve kompetencen for retten i domsstaten, kan tage hensyn til andre faktiske omstændigheder end dem, retten i domsstaten har taget i betragtning eller kunne have taget i betragtning, hvis den part, som fremfører dem, ikke havde undladt at påberåbe sig dem for denne ret.«

Subsidiært:

»3) Begrebet 'kontrakter, hvis formål er levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande', i den forstand, hvori det er benyttet i artikel 13, stk. 1, nr. 3, skal fortolkes således, at det også omfatter en kontrakt vedrørende levering af en motorbåd, når kontrakten opfylder de to kumulative betingelser vedrørende dens tilknytning til forbrugerens bopæl, der er fastsat i litra a) og b).

4) Inden for det ved konventionen etablerede system, specielt artikel 34, stk. 2, som henviser til artikel 28, stk. 3, har den ret, begæringen rettes til, ikke adgang til at efterprøve kompetencen for retten i domsstaten i medfør af konventionens artikel 24.«